

Dansk Erhvervs NøgletalsNyt

Priserne stiger med største hastighed i knap 40 år

Af: Cheføkonom Tore Stramer og økonom Mads Jensen

I denne uge har vi fået de seneste inflationstal, der desværre fortsætter med at stige. I maj steg de samlede forbrugerpriser med 7,4 pct., hvilket er den højeste prisstigning siden maj 1983. Der er derfor tale om en inflation, der hører til de absolutte sjældenheder i dansk kontekst. Det er særligt prisændringer inden for varer, der hiver inflationen op i maj. I maj steg priserne på varer i gennemsnit med 11,4 pct. sammenlignet med samme måned sidste år. Vi skal tilbage til februar 1982 for at finde prisstigninger inden for varer, der overgår den prisstigning, som vi har set i maj.

Den høje inflation, som vi ser i øjeblikket, er ikke kun gældende i Danmark, men er et udbredt fænomen globalt. Det vedrører også resten af Europa, hvilket har ført til, at ECB torsdag meddelte, at de hæver den ledende rente med 0,25 procentpoint i juli. Det vil i så fald være ECBs første renteforhøjelse i 10 år.

Den danske nationalbank kommer til at følge renteforhøjelsen slavisk, og derfor vil den negative rente, der har gjort sig gældende siden 2014, snart være fortid i Danmark. Rentestigningen vil udfordre stabiliteten på boligmarkedet på tværs af Europa, men set med danske briller bør den hilses velkommen. Den høje inflation skal tøjles og her er en opstramning af penge- og finanspolitikken en nødvendighed.

I denne uge har vi også fået tal for eksporten i april, der samlet set faldt med 2,4 pct. Det skyldes især et fald i vareeksporten på 7,9 pct., mens tjenesteeksporten faktisk steg med 4,8 pct. Stigningen kan særligt tilskrives eksporten af søtransporttjenester, der nyder godt af en stigende verdenshandel og stigende fragtpriser.

Danmarks Statistiks kom også med de seneste tal for antallet af ledige stillinger i den private sektor. I første kvartal i år var der hele 68.300 ledige stillinger i den private sektor. Det er desværre en ny rekord og det vidner om, hvor svært virksomhederne har ved at få besat ledige stillinger i øjeblikket.

Nøgletal	Side
Priserne stiger med største hastighed i knap 40 år	2
Eksporten faldt i april pga. voldsomt fald i vareeksporten	3
ECB hæver renten i juli og kommer måske med stor renteforhøjelse i september	4
Rekordmange ledige stillinger i den private sektor	5
Konkurserne vil stige i takt med at coronaregningen skal betales tilbage	6
Industriproduktionen satte ny rekord i april	7

Priserne stiger med største hastighed i knap 40 år

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik torsdag viser, at forbrugerprisinflationen tiltog fra 6,7 pct. i april til 7,4 pct. i maj. Det er en overraskende kraftig acceleration i forbrugerpriserne, der nu har løftet inflationen til det højeste niveau siden maj 1983. Vi er desværre vidne til en ekstrem høj inflation i øjeblikket, der hører til de absolutte sjældenheder i nyere økonomisk historie. Skruer vi tiden tilbage til starten af 2021, så lå forbrugerprisinflationen til sammenligning på blot 0,6 pct. Forbrugerprisinflationen er simpelthen fløjet i vejret i et tempo, vi ikke har set siden den anden oliekrise omkring 1980.

Det er primært de store prisstigninger inden for varer, der har løftet inflationen i april. Varer er i gennemsnit steget med 11,4 pct., hvilket er den højeste prisstigningstakt siden februar 1982. Det er særligt voldsomme prisstigninger på el, fødevarer, brændstof og gas, der har ført til høje prisstigninger inden for varer i maj 2022.

Forbrugerprisindekset eksklusive energi og ikke-forarbejdede fødevarer (kerneinflationen) steg dog også med hele 4,4 pct., hvilket vidner om, at prispresset i dansk økonomi er både højt og tiltagende.

Inflationen toppe forhåbentligt hen over sommeren

Ser vi frem, så er det vores forventning, at inflationen vil toppe i løbet af sommeren for derefter at aftage resten af året. Hastigheden hvormed inflationen vil aftage er dog usikker og vil blandt andet afhænge af udviklingen i energipriserne. Men som tingene ser ud nu, så er der et begrundet håb om, at inflationen snart toppe, og at vi i 2023 vil nå et mere adstadigt inflationsniveau på ca. 2-3 pct.

Danskerne realløn vil falde midlertidigt i år

Den historisk høje forbrugerprisinflation betyder desværre, at danskerne generelt vil opleve et fald i reallønnen i år. Det er i sig selv ekstraordinært, da vi skal helt tilbage til 2012 for at finde det seneste år med fald i danskernes realløn. Det er naturligvis ærgerligt og vil presse husholdningsbudgettet i flere danske familier i år. En typisk familie med børn vil i 2022 skulle betale ca. 30.000 kr. ekstra for at købe de samme varer og tjenester som i 2021.

Det er dog værd at holde sig for at øje, at vi kommer fra rigtig gode år med ekstraordinært høj indkomstvækst. Dertil har danskernes generelt øget deres opsparing igennem corona-epidemien. De fleste danskere har derfor et stærkt privatøkonomisk udgangspunkt til at kunne håndtere en periode med ekstraordinært høj inflation.

Eksporten faldt i april pga. voldsomt fald i vareeksporten

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik torsdag viser, at eksporten af varer og tjenester faldt med 2,4 pct. i april.

Faldet i april kommer ovenpå flere måneder med høj vækst. Over de seneste tre måneder er dansk eksport tilmed steget med hele 5,2 pct. Det er en meget høj vækst, som er meget imponerende. Det giver umiddelbart derfor ikke anledning til bekymring. Når vi dykker dybere ned i tallene, er der bekymringer at spore. I april faldt eksporten af varer med hele 7,9 pct. Det er et meget kraftigt fald på bare en enkelt måned. Det er bestemt ikke hverdagskost med så stor tilbagegang i vareeksporten. Forklaringen skal blandt andet findes i de kraftigt stigende råvarepriser samt den øgede globale usikkerhed. Når det ser sagt, er vareeksporten fortsat steget med 2,8 pct. i løbet af de seneste tre måneder.

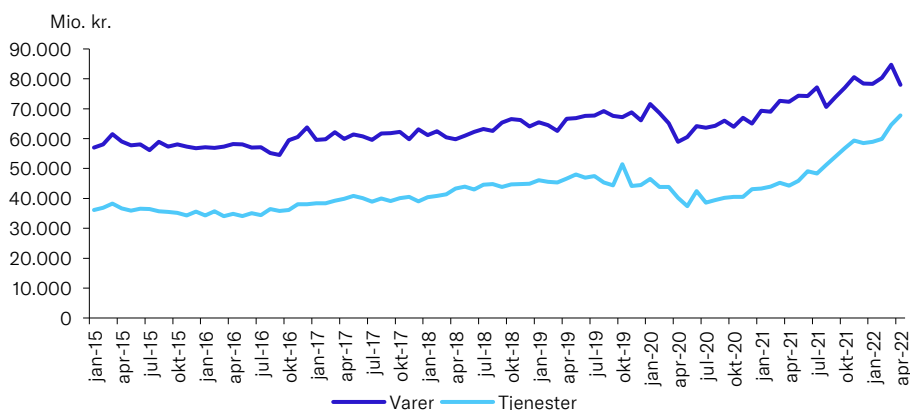
Dansk eksport er samlet set holdt oppe af tjenesteeksporten, der steg med hele 4,8 pct. i april og er steget med intet mindre end 8,8 pct. i løbet af de seneste tre måneder. Det er formentlig særligt fremgang i søfarten, der nyder godt af stigende verdenshandel og betydelige prisstigninger på fragt.

Mere modvind i vente

Ser vi fremad, så er det desværre vores forventning at dansk eksport vil have sværere vilkår. Ruslands invasion af Ukraine har udløst betydelige sanktioner og usikkerhed. Det har blandt andet ført til kraftige prisstigninger på energi og råvarer. Dertil er usikkerheden på vores største europæiske markeder steget voldsomt, hvilket vil udfordre den danske eksportvækst. Desuden er ordreindgangen og produktionen på globalt plan faldet de seneste måneder, hvilket kan føre til svagere vækst for de danske eksportvirksomheder.

Selvom krigen i Ukraine giver modvind til dansk økonomi, sker det dog på et tidspunkt, hvor opsvinget er stærkt. Samtidig er der trods alt stadig vækst på vores vigtigste eksportmarkeder. Der er i øjeblikket ikke mangel på efterspørgsel i dansk økonomi, hvorimod udbuddet af både materialer og arbejdskraft er en klar begrænsning. Det er derfor i udgangspunkt ikke vores forventning, at krigen i Ukraine vil udløse et stort fald i eksporten.

Eksport af varer og tjenester, sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik, tabel BBM

ECB hæver renten i juli og kommer måske med stor renteforhøjelse i september

ECB meddelte torsdag i usædvanlige klare vendinger, at den ledende renter hæves med 0,25 procentpoint ved det kommende møde i juli. Dermed står det nu fast, at ECB er på trapperne med den første renteforhøjelse i 10 år. Dertil holder ECB døren på vid gab for en usædvanlig renteforhøjelse på hele 0,5 procentpoint i september, hvis det nuværende høje inflationspres ikke aftager.

Det er en skarp meddelelse fra ECB, der sender et klart signal til markederne om, at ECB ikke vil se til, mens inflationstallene blot skyder yderligere i vejret. ECB vil hæve renten til et niveau, der sikrer, at inflationen på mellem langt sigt ligger på niveau omkring 2 pct.

Med torsdagens melding står det nu klart, at ECB vil sige farvel til de negative pengepolitiske renter ved det pengepolitiske møde i september. Det er en vej som den dansk Nationalbank vil følge helt slavisk. De betyder også, at vi meget snart skal sige farvel til de negative renter, der har gjort sig gældende siden 2014.

Det er bestemt ikke uden udfordringer, at ECB nu samler handsken op og begynder at bekæmpe den faretruende høje inflation. Stigningen i renterne vil udfordre stabiliteten på boligmarkedet på tværs af det europæiske kontinent. Betydelige boligprisfald, der bremser den overordnede økonomiske vækst, kan bestemt ikke afvises. Dertil er der en risiko for, at stigningen i renterne øger ustabiliteten i en række sydeuropæiske lande, der i øjeblikket har en betydelige statsgæld.

Set med de hjemlige briller bør de kommende rentestigninger dog hilses velkommen. Der er brug for en hurtig og akut opstramning af både penge- og finanspolitikken for at tøjle den faretruende høje inflation.

Rekordmange ledige stillinger i den private sektor

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik torsdag viser, at antallet af ledige stillinger i den private sektor steg med 2.600 i første kvartal til i alt 68.300. Det er det højeste i statistikens levetid. Det er et ekstremt højt niveau, der er hele 94 pct. større end første kvartal 2020, hvor corona-krisen sendte det danske arbejdsmarked til tælling.

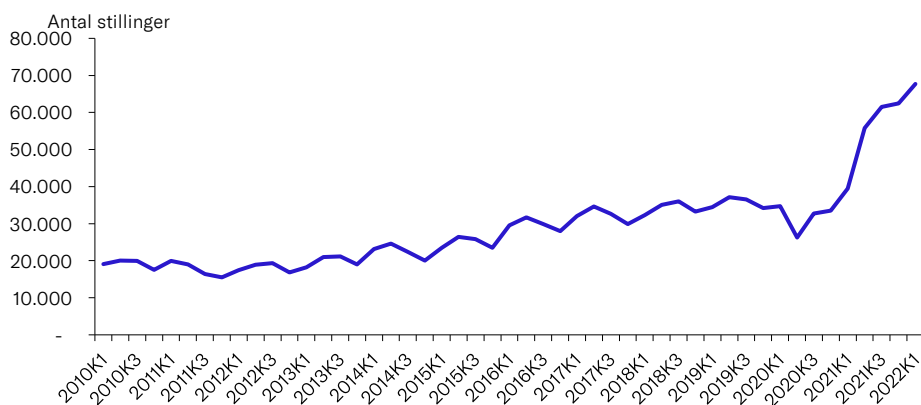
Der er ekstremt mange ledige stillinger i øjeblikket. Virksomhederne kan ikke besætte de mange ledige stillinger, fordi det er meget svært at rekruttere arbejdskraft.

I løbet af det seneste år er de ledige stillinger fløjet i vejret. Det viser med alt tydelighed, at styrken i det danske beskæftigelsesopsving er meget kraftigt. Det har bragt ledigheden ned til det laveste niveau i 14 år. Det gør det meget svært for virksomhederne at få besat de mange ledige stillinger. I stedet må virksomhederne sige nej til ordrer.

De seneste tal fra Danmarks Statistik viser, at 41 pct. af virksomhederne i serviceerhvervene må sige nej til ordrer pga. mangel på arbejdskraft. Det er brandærgeligt, at mange virksomheder må sige nej til ordrer, fordi de mangler hænder.

Derfor er det helt centralt, at politikerne har fokus på tiltag, der øger arbejdsudbuddet for private virksomheder nu og her. Det er mest oplagt at øge mulighederne for at rekruttere arbejdskraft fra lande udenfor samt at nedbringe den offentlige beskæftigelse. Det er to konkrete tiltag, der her og nu kan sikre flere hænder til private virksomheder.

Antal ledige stillinger

Kilde: Danmarks Statistik, tabel LSK01

Konkurserne vil stige i takt med at corona-regningen skal betales tilbage

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik tirsdag viser, at der var 205 erklærede konkurser i maj blandt aktive virksomheder, når der korrigeres for normale sæsonudsving, hvilket er en fremgang på 2,8 pct. i forhold til april. Status er dermed nu, at antallet af konkurser i aktive virksomheder i perioden marts-maj var 21,4 pct. højere end i de foregående tre måneder, mens jobtabet var 78,2 pct. højere.

Selv om antallet af konkurser stiger fra et lavt niveau, så er der nu ingen tvivl om at konkursraten nu peger entydigt op. En del af forklaringen er helt naturligt, at vi kommer fra en periode, hvor antallet af konkurser har ligget på ekstraordinært lavt niveau, bl.a. som følge af kompensationspakkerne under corona-epidemien.

Skattestyrelsen har nu påbegyndt inddrivelsen af en del af de særlige corona-lån, der blev gjort tilgængelig under corona-krisen. Ifølge Skattestyrelsen skal knap 48.000 virksomheder i alt tilbagebetale ca. 34 mia. kr. i moms- og A-skattelån i år og næste år, hvoraf godt 22 mia. kr. allerede haft betalingsfrist 1. april i år.

Selv om virksomhederne har mulighed for en betalingsordning, så vil tilbagebetalingen af de mange corona-lån tynde virksomhedernes likviditet i år og næste år. Som udgangspunkt har virksomhederne opbygget et stort indestående i bankerne under corona-krisen, og burde derfor i vid udstrækning have den nødvendige likviditet til at tilbagebetale de særlige corona-lån.

Når det er sagt, så falder tilbagebetalingen på et tidspunkt, hvor virksomhedernes omkostninger er steget voldsomt. Udgifter til energi, råvarer og nu også lønninger er steget mærkbart i særligt 2022, og tynger i øjeblikket mange virksomheders bundlinje. Dertil tynger de stadig mere usikre vækstudsigter også virksomhederne i øjeblikket. Det er derfor heller ikke uden udfordringer, at virksomhederne skal tilbagebetale de betydelige corona-lån i 2022 og 2023.

I takt med at corona-lånene skal tilbagebetales vil flere virksomheder desværre kunne komme i problemer og i yderste konsekvens gå konkurs. De gælder særligt de mest sårbare servicevirksomheder som har været hårdt ramt under corona-krisen.

Industriproduktionen satte ny rekord i april

Offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik i mandags viser, at industriens samlede produktionsindeks steg med 1,1 pct. i april. Det betyder, at industriproduktionen nu er steget med hele 5,7 pct. over de seneste tre måneder. Det er ærlig talt en stor overraskelse, der viser, at industrien endnu trods de stigende råvarepriser og den øgede usikkerhed, som følge af krigen i Ukraine. Industriproduktionen er braget i vejret over de seneste måneder og satte ny rekord i april.

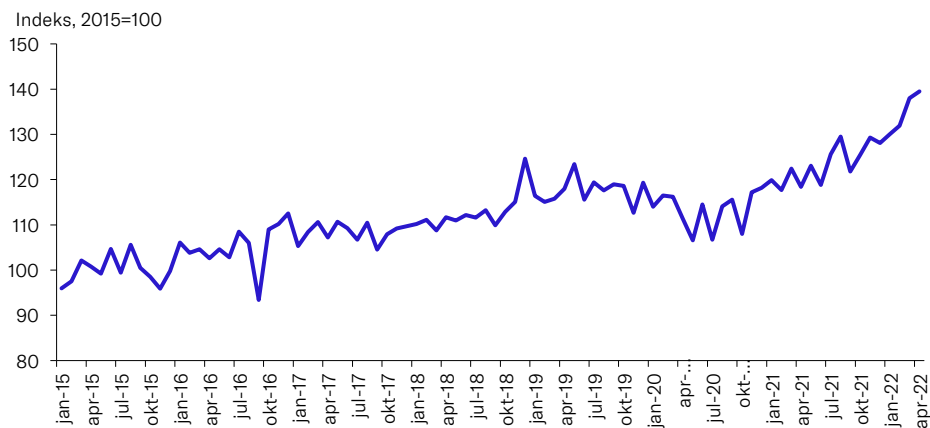
Det seneste måneders tydelige fremgang i industriproduktionen er imponerende og viser med al tydelighed, at de danske industrivirksomheder er robuste over for de stigende råvarepriser og den øgede usikkerhed. Den danske industri har foreløbigt klaret sig mærkbart bedre end vores konkurrenter i både Sverige, Tyskland og USA. Det skyldes ikke mindst vores store produktion af medicin, der er mere robust over for usikkerhed og en svækkelse af de globale konjunkturer. Fremgangen i industriproduktionen var således også primært drevet af medicinalindustrien, mens den øvrige industriproduktion viste et lille fald.

Forny et modvind i vente

Ser vi fremad, så er det desværre vores forventning, at industrien vil opleve fornyet modvind. Ruslands invasion af Ukraine har udløst betydelige sanktioner og usikkerhed. Markedsreaktionen er særligt stærk i energi- og råvaremarkedet, hvor priserne er steget voldsomt. Det er prisstigninger, der særligt vil ramme industrien, da energiforbruget her er højt. Dertil er usikkerheden på vores største europæiske markeder steget voldsomt, hvilket vil udfordre de danske industrivirksomheders eksportmuligheder.

Modvinden til dansk økonomi fra krigen i Ukraine sker dog på et tidspunkt, hvor opsvinget er stærkt. Der er i øjeblikket ikke mangel på efterspørgsel i dansk økonomi, hvorimod udbuddet af både materialer og arbejdskraft er en klar begrænsning. Det gælder særligt i store dele af industrien. Det er derfor i udgangspunkt ikke vores forventning, at krigen i Ukraine vil udløse et nyt stort fald i industriproduktionen. Men industrien vil blive påvirket, og vi må derfor berede os dele af industrien herhjemme vil blive presset i den kommende tid.

Industriens produktionsindeks, sæsonkorrigeret

Kilde: Danmarks Statistik, IPOP2015

Kontakt

Henvendelser angående Dansk Erhvervs NøgletalsNyt kan ske til cheføkonom Tore Stramer på tstr@danskerhverv.dk og tlf. 3374 6107.